

ARVIOINTIKERTOMUS 2021

Tarkastuslautakunta 31.5.2022

SATAKUNNAN HYVINVOINTIALUE

**Satakunnan
hyvinvointialue**

Sisällysluettelo

1 Tarkastustoiminta	3
1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät	3
1.2 Tarkastuslautakunta 2022–2025	4
1.3 Tarkastuslautakunnan toiminta	5
1.4 Tilintarkastus	5
2 Yleistä hyvinvointialueen toiminnasta vuonna 2021	6
2.1 Hyvinvointialueen perustaminen	6
2.2 Hyvinvointialueen toimielimet	6
2.3 Hyvinvointialueen henkilöstö	7
3 Talousarviotavoitteiden toteutuminen	8
4 Muut havainnot	9
4.1 Valmistelun aloitus	9
4.2 Valtaristiriidat	10
5 Allekirjoitukset	12

1 Tarkastustoiminta

1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävistä säädetään Laissa hyvinvointialueesta (2021/611) (myöhemmin hyvinvointialuelaki). Lain 125 §:n mukaan aluevaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella aluevaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyyttä talouden tasapainotuksen kannalta;
- 4) huolehtia hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa, että 89 §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa sidonnaisuuksista noudatetaan, ja saattaa ilmoitukset aluevaltuuston tiedoksi;
- 6) valmistella aluehallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Aluehallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi hyvinvointialueen hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa aluevaltuustolle kulta-kin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään aluevaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa aluevaltuustolle muitakin tarpeellisina pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

1.2 Tarkastuslautakunta 2022–2025

Aluevaltuusto päätti kokouksessaan 1.3.2022 valita tarkastuslautakuntaan toimikaudeksi 2022–2025 seuraavat 15 jäsentä ja jokaiselle henkilökohtaisen varajäsenen:

Jäsen

Heli Lukka, pj
Kari Kähkönen, I vpj
Sauli Ahvenjärvi, II vpj
Seppo Sattilainen
Helena Heljakka
Juhani Tiitinen
Nelly Pitkänen
Marko Pelttari
Sari Vuorela
Matti Koskela
Erno Haavisto
Tarja Grönblom
Jari Pajukoski
Tuula Saarinen
Niina Valtanen

Varajäsen

Taija Vettenranta
Antti Roine
Antti Raittila
Seppo Numminen
Susanna Virkki
Reijo Nummikari
Henrika Palenius
Päivi Mäkelä
Aulikki Kuisma
Matti Tuominen
Vesa-Matti Junnila
Minna Koivunen
Anne Granholm
Tarmo Thorström
Mikael Lind

1.3 Tarkastuslautakunnan toiminta

Lautakunnan toimikauden ensimmäiset kokoukset pidettiin 31.3.2022, 9.5.2022 ja 31.5.2022. Kokouksissa käsiteltiin mm. tarkastuspäällikön viran perustamista, hallintosäätöä, sidonnaisuusilmoituksia, tilintarkastuksen hankintaa vuodelle 2022, tilintarkastuksen kilpailutusta kaudelle 2023-2026, hyvinvointialueen arviointikertomusta vuodelta 2021, tilintarkastuskertomusta vuodelta 2021, esitystä valtuustolle tilinpäätöksen hyväksymisestä ja tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille. Sidonnaisuusilmoitukset on kerätty Sidonnaisuusrekisteri.fi verkkopalvelulla, johon ilmoitusvelvolliset ovat itse kirjautuneet ja tehneet sidonnaisuusilmoituksensa.

Tarkastuslautakunnan lakisääteisten tehtävien valmistelutyö on aloitettu tarkastuslautakunnan nimeämisen jälkeen maaliskuussa 2022. Tarkastuslautakunnan kokousten valmistelijana on toiminut Satakunnan sairaanhoitopiirin tarkastuslautakunnan valmistelija reviisori Kirsi Kangasharju. Aluehallituksen perustettua 22.3.2022 tarkastuspäällikön viran tarkastuslautakunta päätti valita Kangasharjun sitä hoitamaan 1.4.2022 alkaen. Tarkastuslautakunnan esittelijänä ensimmäisessä 31.3.2022 pidetyssä kokouksessa esittelijänä toimi tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja sen jälkeen tarkastuspäällikkö.

Vuoden 2021 arvioinnin yhteydessä tarkastuspäällikkö on haastatellut hallinnon ja toiminnan järjestämisestä vastaavaa muutosjohtajaa, sotepalveluista vastaavaa muutosjohtajaa, Satasote johtoryhmän puheenjohtajaa sekä va. hyvinvointialuejohtajaa. Tarkastuslautakunnalla ei aikataulusyistä ole ollut asiantuntijakuulemisia.

1.4 Tilintarkastus

Voimaanpanolain § 10 mukaan väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävänä oli mm. valmistella hyvinvointialueen tilintarkastajan valintaa. VATE esitti aluevaltuustolle 1.3.2022, että se vahvistaa tilikaudeksi 2021 tilintarkastusyhteisöksi BDO Audiator Oy:n. Aluevaltuusto vahvisti valinnan.

Tilintarkastuskertomus vuodelta 2021 on annettu 9.5.2022. Siinä esitetään tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tilikaudelta 2021.

2 Yleistä hyvinvointialueen toiminnasta vuonna 2021

2.1 Hyvinvointialueen perustaminen

Satakunnan hyvinvointialue muodostui 1.7.2021 hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevan lainsäädännön vahvistuttua. Hyvinvointialue on kunnista ja valtiosta erillinen julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on alueellaan itsehallinto. Aluevaltuusto vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää hyvinvointialueen päätösvaltaa. Aluevaalit järjestettiin 23.1.2022 ja Satakunnan hyvinvointialueen aluevaltuuston ensimmäinen kokous pidettiin 1.3.2022.

2.2 Hyvinvointialueen toimielimet

Vuonna 2021 Satakunnan hyvinvointialueen toiminnasta vastasi vielä väliaikainen valmistelutoimielin (VATE). Satakuntaliiton maakuntahallitus päätti 21.6.2021 § 93 asettaa Satakunnan Hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen (VATE) Satasoten ohjausryhmältä 16.6.2021 saamansa valtuutuksen perusteella. Maakuntahallitus vahvisti päätöksen 8.7.2021 sen jälkeen, kun sotelakien voimaantulon 8 § 2 mom. mainittujen osapuolten kesken VATE:a koskeva neuvottelu oli käyty. VATE järjestäytyi ensimmäisessä kokouksessaan 10.8.2021, jossa todettiin Satakunnan Hyvinvointialueen perustuminen 1.7.2021 alkaen.

VATE kokoontui loppuvuoden 2021 aikana kymmenen kertaa ja alkuvuonna 2022 kolme kertaa. Toimielimen jäsenet olivat hyvinvointialueen kuntien, kuntayhtymien, pelastuslaitoksen ja sairaanhoitopiirin viranhaltijoita. Puheenjohtajana toimi maakuntajohtaja Asko Aro-Heinilä.

Lisäksi väliaikainen toimielin asetti päätöksellään 24.8.2021 poliittisen seurantar ryhmän (myöhemmin: Satasote johtoryhmä), joka kokoontui neljä kertaa vuo-

den 2021 aikana ja kaksi kertaa alkuvuonna 2022. Satasoten kuntavaalien jälkeen kokoonpanoltaan tarkistettu ohjausryhmä järjestäytyi vasta 9.12.2021 ja koontui vuonna 2021 kaksi kertaa.

2.3 Hyvinvointialueen henkilöstö

VATE valitsi valmistelun muutosjohtajiksi Anneli Lehtimäen (sotepalvelut) ja Jukka Mäkilän (hallinto ja toiminnan järjestäminen). Lisäksi palkattiin viestinnästä vastaavaksi asiantuntijaksi Mira Metsälä sekä ICT-hankkeen hankejohtajaksi Matti Franck. Koko muun valmisteluhenkilöstön työpanoksesta tehtiin resurssin siirtosopimukset järjestämisvastuullisten kuntien ja kuntayhtymien kanssa. Siirtosopimuksella hankitun henkilöstön kulut kirjattiin palvelujen ostoihin.

VATE päätöksen mukaisesti hyvinvointialueen valmistelu organisoitiin VATE:n jaostojen kautta:

- Henkilöstöasiat, pj. Aino-Maija Luukkonen, vastuuvaimistelijä Kaisa Harjunpää
- Kiinteä ja irtain omaisuus, pj. Mikko Viitala, vastuuvaimistelijat Miia Hieta-pakka ja Kari-Matti Haapala
- Sopimukset, pj. Mika Hatanpää, vastuuvaimistelijä Anna Alarautalahti-Heurlin
- Talous, pj. Tero Mäkiranta, vastuuvaimistelijä Minna Ojala
- Toiminnan ja hallinnon valmistelu, pj. Hanna-Leena Markki, vastuuvaimistelijä Anna Alarautalahti-Heurlin
- Turvallisuus ja varautuminen, pj. Pekka Tähtinen, vastuuvaimistelijä Ari-Pekka Laine
- ICT, pj. Leena Ollonqvist, vastuuvaimistelijä Jari Purola

3 Talousarviotavoitteiden toteutuminen

Hyvinvointialueen talousarvion ja -suunnitelman laatimisesta säädetään hyvinvointialuelain (2021/611). Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan ”Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.”

Hyvinvointialuelain mukainen talousarvio vuodelle 2021 on hyväksytty VATE:ssa 24.8.2021. Talousarvio ei sisällä hyvinvointialuelain 115 §:n tarkoittamia toiminnan tavoitteita. Hyvinvointialueen strategia ei ollut hyvinvointialueen talousarviota laadittaessa valmiina.

Talousarvion menoarvio vuonna 2021 oli 638 827 euroa, josta henkilöstökulujen osuus oli 20,5 % ja palvelujen ostojen osuus 72,6 %. Loppuosa menoista (6,9 %) oli materiaali-, vuokra- ja muita kuluja.

Tilinpäätöksen mukaan toteutuneet kulut olivat 496 195,69 euroa. Henkilöstökulujen osuus kuluista oli 14,4 % ja palvelujen ostojen osuus 85,2 %. Siirtosopimuksin työskennelleen henkilöstön kulut sisältyvät palvelujen ostoihin. Palvelujen ostoihin on kirjattu myös hyvinvointialueen käytössä olevien asianhallintajärjestelmän sekä talous- ja henkilöstöjärjestelmien ja -palvelujen kulut.

ICT-hankkeen kuluihin käytettiin vuoden 2021 aikana ainoastaan 19 214,57 euroa. Hankkeeseen oli saatu 999 775 euron avustus. ICT-avustuksen vähäinen käyttö selittyy avustuspäätöksen viivästymisellä.

Vuonna 2021 käyttämättä jäänyt osuus avustuksista on kirjattu taseeseen ja ne esitetään vuoden 2021 tilinpäätöksessä tuloennakkona tase-erässä siirtovelat. Siirtovelosta avustus tuloutetaan tuloslaskelmaan vuoden 2022 käytön mukaan. Siirtovelkaa Satakunnan hyvinvointialueella oli vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaan 1 171 616,46 euroa 31.12.2021.

4 Muut havainnot

4.1 Valmistelun aloitus

Nykyisten sote-toimijoiden eli kuntien johdon tahto oli, että valmistelu organisoitaisiin Satakuntaliitolle. Hyvinvointialueita koskeva lainsäädäntökokonaisuus hyväksyttiin eduskunnassa kesäkuun lopussa ja tämän jälkeen Satakunnan hyvinvointialueella valmisteluelimet organisoituivat suhteellisen nopeasti. VATE pääsi aloittamaan heti elokuussa toimintaansa. Muutosjohtajien valinnat tapahtuivat syyskuussa. Perustettiin VATE:n alaiset jaostot, joissa varsinainen valmistelu tapahtui. Henkilökuntaa saatiin hyvin valmistelutyöhön. Pyrittiin löytämään parhaat osaajat valmistelualueelta ja tässä onnistuttiin. VATE oli ns. laaja-alainen, eli edustettuna oli paljon virkamiehiä eri organisaatioista Satakunnasta, henkilöstöä sekä poliitikkoja. Havaintojen mukaan alussa oli paljon erisuuntaisia näkemyksiä ja ristiriidoilta ei välttytty.

Valmistelun eteneminen oli jaostojen vastuvalmistelijoiden vastuulla. Heillä oli apunaan ns. tiekartta, joka on hyvinvointialueiden toimeenpanon tueksi laadittu ja koskee vuosia 2021-2023. Tiekartta on laadittu sekä alueellisen että kansallisen valmistelun näkökulmasta. Tiekartan tarkoituksena on auttaa hyvinvointialueiden alueellisten valmistelijoiden työtä tarjoamalla tietoa mm. valmistelun aikatauluista, lakien velvoitteista ja kansallisen tuen tarjoamisen mahdollisuuksista. Alueellisen toimeenpanon tiekartta on laadittu yhdessä alueiden ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa valmisteluryhmissä kevään 2021 aikana ja se toimii ns. muistilistana alueille. Tiekartta pitää sisällään viiden valmisteluryhmän (hallinto, talous ja tukipalvelut, johtaminen ja osaaminen, palveluiden järjestäminen, yhdyspinnat, ICT-valmistelu) osalta keskeiset tehtäväkokonaisuudet, tehtävät ja osatehtävät toimeenpanon eri vaiheissa. (<https://soteuudistus.fi/tiekartat>)

Tiekartan antamat kansalliset tavoiteaikataulut ovat havaintojen mukaan olleet osin epärealistisia esimerkkinä sopimusvalmistelu. Tuhansia sopimuksia ei ole pystytty vastaanottamaan ja analysoimaan annetussa aikataulussa. Myöskään ICT-valmistelu ei ollut tiekartan mukaisessa aikataulussa vuoden päättyessä.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Hyvinvointialueen valmistelu lähti Satakunnassa ripeästi liikkeelle ja päätökset toimielimistä ja henkilövalinnoista saatiin suurelta osin nopeasti tehtyä. Aikatauluhaasteet näkyivät mm. ICT- ja sopimusvalmistelussa. Tarkastuslautakunta pitää valmistelua kokonaisuudessaan onnistuneena aikataululliset haasteet huomioiden.

4.2 Valtaristiriidat

Satakunnassa oli valmistelun alusta asti paljon erilaisia näkemyksiä siitä, millainen organisaation pitäisi olla. Jokaisella oli oma näkemyksensä ja siitä lähtökohdasta toisen näkökulman hyväksyminen oli vaikeaa eikä täten ristiriidoilta voitu välttyä. Asiantuntijavalta ja poliittinen valta eivät kohdanneet, ja tästä johtuen organisaatiomallin rakentamisessa jäätiin paljon jälkeen muista hyvinvointialueista. Organisoitumisesta tehtiin tärkeämpää kuin sisällöstä. Myös valmistelijoilla oli inhimillisiä haasteita muutosprosessien läpi viemisessä. Asiantuntijat

vaikuttavat hämmentyneen kovan poliittisen debatin vuoksi. Nämä vuonna 2021 tapahtuneet seikat vaikuttavat edelleen vuoden 2022 päätöksentekoon ja siksi myös kevään 2022 päätöksentekoa on arvioitu.

Monilla hyvinvointialueilla toimialuejohtajien ja vastuualuejohtajien valinnat sekä hallintosäännön hyväksyminen etenivät mallikkaammin kuin Satakunnassa. Keväällä 2022 hyvinvointialuejohtajan valintaprosessin nopeudessa tosin Satakunta oli aivan kärjessä. Sisältöjen keskeneräisyys näkyy jatkuvasti esimerkiksi aluevaltuuston pyrkiessä päättämään hallintosäännöstä ja perusorganisaatiomallista. Aluevaltuusto päätti lautakuntamallista ennen kuin perusorganisaatiosta oli päätetty. Hyvinvointialueella päätöksenteon kulttuuri on edelleen kehitysvaiheessa.

Tarkastuslautakunnan arvio:

*Valmisteluvaiheen eripuraisuus häiritsi merkittävästi organisaatiomallin rakentamista ja johti siihen, että Satakunnassa oli päätetty lautakunnista jo ennen kuin lautakuntien alaista toimintaa oli organisoitu. Tultiin tilanteeseen, jossa on olemassa päätöksentekijät, mutta ei asioita, mistä päättää. **Tarkastuslautakunta suosittelee parempaan keskustelu- ja päätöksentekokulttuuriin panostamista.***

5 Allekirjoitukset

Porissa 31.5.2022

Heli Lukka, puheenjohtaja

Sauli Ahvenjärvi, II varapuheenjohtaja

Seppo Sattilainen, jäsen

Helena Heljakka, jäsen

Juhani Tiitinen, jäsen

Henriika Palenius, varajäsen

Sari Vuorela, jäsen

Kari Kähkönen, I varapuheenjohtaja

Marko Pelttari, jäsen

Matti Koskela, jäsen

Erno Haavisto, jäsen

Tarja Grönblom, jäsen

Jari Pajukoski, jäsen

Tuula Saarinen, jäsen

Niina Valtanen, jäsen